

**Gminna Strategia
Rozwiązywania Problemów
Społecznych**

Łask 2005

Spis treści

Wprowadzenie	3
I Zasady ogólne	12
II Pomoc środowiskowa	13
III Współpraca ze społecznością lokalną	14
IV Systemowe podejście do rozwiązywania problemów	14
A. wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych	15
B. Całodobowa opieka nad dzieckiem – formy prorodzinne i instytucjonalne	16
1. System opieki nad osobami starymi i niepełnosprawnymi	18
A. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania	18
B. Zapewnienie całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych	19
2. System pomocy osobom zaburzonej psychicznie i ich rodzinom	20
3. System pomocy bezdomnym	21
4. System wsparcia osób niepełnosprawnych	22
5. Pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	24
6. Pomoc rodzinie z problemami bezrobocia	25
7. Pomoc w utrzymaniu mieszkania	26
8. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	27
V. System wdrażania, monitorowania oraz oceny realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych	29

Wprowadzenie

Dla rozwoju gminy Łask istotne znaczenie ma zapewnienie bezpieczeństwa społecznego, co jest szczególnie ważne w sytuacji postępującego rozwarstwienia i zubożenia znacznej części jego mieszkańców. Stwarza to potrzebę utworzenia w gminie spójnego systemu wspierania osób i rodzin w trudnych momentach życia.

Sprawność i efektywność systemu pomocy umożliwi skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, przeciwdziałanie marginalizacji, stanie się rzeczywistym wsparciem dla rodzin w potrzebie. Proces urzeczywistnienia takiego systemu wymaga opracowania długofalowego programu rozwoju, zakładając powiązanie wszystkich obszarów w spójny i wielofunkcyjny system instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych.

Diagnoza problemów społecznych została dokonana w oparciu o rozeznanie środowiskowe pracowników socjalnych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku oraz dane statystyczne uzyskane z Rocznika Statystycznego GUS, Urzędu Miejskiego w Łasku, Powiatowego Urzędu Pracy w Łasku.

Sytuacja demograficzna:

Ludność Gminy Łask (wg stanu na 31 grudnia 2003 r.) liczyła 28.587 mieszkańców, co stanowiło 55,8% ogólnej liczby mieszkańców powiatu łaskiego. W tej liczbie: 13.756 - mężczyźni, a 14.831 - kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy Łask (194,5 osób/1 km²) jest wyższy od średniej wojewódzkiej (179,6 osoby/1 km²).

Tabela Nr 1. Charakterystyka ludności w Gminie Łask w roku 2002.

Wyszczególnienie	2002	
	gmina	w tym miasto
Ludność		
Ogółem	28. 502	19. 149
Mężczyźni	13. 700 (48%)	9. 045
Kobiety	14. 802 (52%)	10. 104
Ludność na km ²	194	1.249
Kobiety na 100 mężczyzn	108	112
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym		
Wiek przedprodukcyjny	6. 452 (22,6%)	4.200 (22,0%)
Wiek produkcyjny	18. 125 (63,6%)	12. 510 (65,3%)
Wiek poprodukcyjny	3. 925 (13,8%)	2. 439 (12,7%)
Ruch naturalny ludności		
Małżeństwa	120	73

Urodzenia żywe	240	133
Zgony	283	168
Przyrost naturalny	-43	-35
Migracje ludności na pobyt stały		
Zameldowania na pobyt stały, w tym:		
ogółem	319	177
z miast	212	100
ze wsi	104	76
z zagranicy	3	1
Wymeldowania z pobytu stałego, w tym:		
ogółem	441	329
do miast	242	163
na wieś	196	164
za granicę	3	2
Saldo migracji na pobyt stały	-122	-152

Źródło: Rocznik Statystyczny GUS 2003, UMIG Łask

Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe (w roku 2002) wskazuje na 22,6% udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Udział ten jest wyższy od średniej wojewódzkiej (19,9%). Łącznie na terenie Gminy Łask mieszkają 6.452 osoby w wieku przedprodukcyjnym. Udział ludności w wieku produkcyjnym, wynoszący 63,6%, jest wyższy od średniej powiatowej (55,73%) i nieco wyższy od wojewódzkiej (63,00%).

W dłuższej perspektywie negatywnym zjawiskiem występującym na terenie Gminy Łask, jest stosunkowo niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców (22,6%), oraz wysoki udział osób w wieku produkcyjnym (63,6%). Oznacza to, że w najbliższych latach wzrastać będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Udział kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy wynosi 52% i jest równy średniej dla województwa łódzkiego.

Dla Gminy Łask saldo migracji stałej w latach 2001-2003 roku wykazywało wartości ujemne, co świadczy o odpływowym charakterze tego obszaru. Łącznie, w roku 2002, zanotowano napływ do Łasku 319 osób oraz odpływ 441 osób. W roku 2002 r. przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie) był ujemny (-43). W województwie łódzkim od kilku lat odnotowywany jest stały ujemny przyrost naturalny.

Saldo migracji stałej jest generalnie niekorzystne w porównaniu do średniej wojewódzkiej oraz innych porównywalnych miast województwa łódzkiego. Struktura wiekowa migracji wskazuje, że z terenu Gminy emigruje w większości lepiej wykształcona młodzież poszukująca atrakcyjnych miejsc pracy.

Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje mieszkańców jest ilość zawieranych małżeństw, co świadczy między innymi o skłonności mieszkańców do dalszego pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkiwania.

W roku 2002, w Gminie Łask zawarto 120 związków małżeńskich (zaledwie 4,2 na 1000 mieszkańców), jest to wartość zbliżona do średniej wojewódzkiej (3,9 na 1000 mieszkańców).

Aktualna sytuacja demograficzna gminy Łask i jej zmiany mogą spowodować:

- konieczność zwiększenia liczby osób kierowanych do placówek przeznaczonych dla osób starszych, z uwagi na stały przyrost osób w wieku poprodukcyjnym;
- konieczność aktywizacji środowiska lokalnego.

Bezrobocie

Województwo łódzkie plasuje się na jednej z pierwszych pozycji w kraju pod względem obszaru, jak i liczby ludności. Region ten charakteryzuje znaczne zróżnicowanie lokalnych rynków pracy, zarówno pod względem liczby bezrobotnych, natężenia bezrobocia oraz jego struktury.

Teren powiatu łaskiego jest terenem typowo rolniczym, zamieszkuje w nim 51.241 osób, z czego 28.587 mieszka w Gminie Łasku (dane 2003 roku).

Na terenie powiatu funkcjonuje kilka większych zakładów produkcyjnych, dlatego decydujący wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy ma kondycja ekonomiczna istniejących już podmiotów gospodarczych oraz prowadzona polityka zmierzająca do utrzymania istniejących miejsc pracy, a także -w miarę możliwości- kreowanie polityki prowadzącej do przyciągnięcia na teren powiatu nowych podmiotów gospodarczych.

W latach 1999-2002 bezrobocie w powiecie łaskim, podobnie jak w całym województwie łódzkim, rosło. Spowodowane było to osłabieniem dynamiki gospodarczej, spadkiem popytu wewnętrznego, restrukturyzacją wielu gałęzi gospodarki narodowej i związanymi z tym zwolnieniami grupowymi. Czynniki te w znacznym stopniu wpłynęły na wzrost liczby bezrobotnych.

Bezrobocie w powiecie łaskim cechuje zjawisko sezonowości. Zwykle czerwiec rozpoczyna okres spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wynika to między innymi z terminów rozpoczęcia prac sezonowych w budownictwie i rolnictwie. Od lipca do końca roku liczba bezrobotnych systematycznie wzrasta. Jest to wynik zwiększonej rejestracji osób nabywających status bezrobotnego po raz pierwszy, w tym absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

Na przestrzeni minionych czterech lat bezrobocie wzrastało we wszystkich gminach powiatu. Na koniec 2003 roku wśród zarejestrowanych bezrobotnych, 28,19 % to mieszkańcy Gminy i Miasta Łasku.

Tabela Nr 2. Liczba bezrobotnych w mieście i gminie Łask.

	31.12.99	31.12.01	31.12.02	31.12.03
Miasto Łask	1.404	1.709	1.706	1.743
Gmina Łask	601	861	957	905

Tabela Nr 3. Bezrobotni w Gminie Łasku według wykształcenia (liczba osób) w dniu 31 grudnia 2003 roku.

	gmina + miasto	gmina
Wyższe	121	24
Policealne i średnie zawodowe	562	148
Średnie ogólnokształcące	240	63
Zasadnicze zawodowe	913	350
Gimnazjalne i podstawowe	811	321
Razem:	2.647	906

Źródło: GUS, UMiG Łask, PUP Łask

Z analizowanych danych osób bezrobotnych wynika, że poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na status osób pozostających bez pracy. Bezrobocie dotyczy w niewielkim stopniu osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Największe problemy z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia, bez kwalifikacji pożądaných na rynku pracy. W końcu grudnia 2003, w rejestrach PUP i WUP w Łodzi, szczególnie liczna jest grupa osób bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

Najbardziej charakterystycznymi cechami bezrobocia wg danych (na dzień 31 grudnia 2003 roku) są:

- znaczny udział bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy
- utrzymujący się od lat zwiększony udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych
- znaczny udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym

Tabela Nr 4. Bezrobotni wg grup wiekowych (stan w dniu 31 grudnia 2003) – Gmina Łask:

	gmina + miasto	gmina
poniżej 25 lat	Osoby 710	276
od 25 do 34	Osoby 706	264
od 35 do 44	Osoby 522	174
od 45 do 54	Osoby 604	161
55 lat i wyżej	Osoby 105	31

Źródło: PUP, WUP, UMiG Łask

Ze statystyk wynika, że dominującą grupę bezrobotnych w Gminie stanowią osoby w przedziale wiekowym do 25 lat. Najmniejszy procent stanowią bezrobotni w przedziale 55 lat i powyżej (4 %).

Tabela Nr 5. Czas pozostawania bez pracy – Gmina Łask:

	gmina + miasto	gmina
do 1 miesiąca	6,9 %	6,2 %
1-3 miesięcy	13,8 %	13,4 %
3-6 miesięcy	11,5%	9,6 %
6-12 miesięcy	13,8%	12,7 %
12-24 miesięcy	18,4%	17,4 %
pow. 24 miesięcy	35,6 %	40,7 %

Źródło: PUP, WUP, UMIG Łask

Ważną informacją charakteryzującą sytuację wśród bezrobotnych jest długość okresu, przez który pozostają bez pracy. Niepokojącym jest fakt, iż osoby długotrwale bezrobotne z terenu Gminy Łask (pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy), wg stanu na koniec grudnia 2003 r. w liczbie 577, Uwagę zwraca również fakt, że wśród poszukujących pracę większość stanowią kobiety posiadające relatywnie wyższe kwalifikacji od mężczyzn z tych samych grup wiekowych.

Pomoc społeczna w gminie Łask

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku jest jednostką organizacyjną Gminy Łask. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: statutu będącego załącznikiem do Uchwały Rady Miejskiej w Łasku XVI/245/04 z 16.06.2004 roku w sprawie nadania statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku oraz zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej / Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm./ w skład którego wchodzi placówki systemu pomocy społecznej:

- środowiskowy dom samopomocy,
- warsztat terapii zajęciowej
- świetlice środowiskowe
- punkt konsultacyjny dla rodzin
- izba noclegowa dla mężczyzn

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej należy w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w gminie, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych prawem świadczeń;
- pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
- praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności

funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi;

- współpraca i współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, jak również zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

Spółeczeństwo podlega różnym nieprawidłowościom, zaburzeniom i załamaniom. Zjawiska takie nasilają się zwłaszcza w okresie gwałtownych zmian społecznych – na przykład przemian i transformacji ustrojowych i gospodarczych – obecnie z taką sytuacją mamy do czynienia w naszym kraju.

W chwili obecnej Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku, poprzez realizację wyznaczonych zadań, spełnia funkcję koordynatora działań skierowanych do grupy osób potrzebujących różnego rodzaju wsparcia.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku z roku na rok odnotowuje coraz większą liczbę klientów, zwracających się o wsparcie.

Rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Liczba osób w tych rodzinach
2001	1171	3471
2002	1207	3887
2003	1372	4260

Prowadzone w Ośrodku Pomocy Społecznej analizy wskazują konieczność rozwiązywania problemów społecznych dotyczących mieszkańców gminy Łask, będących klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w sposób planowy, ujęty w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Zasadniczą strategią walki z problemami społecznymi jest stymulowanie mechanizmów korekcyjnych, których zadaniem jest przywrócenie stanu równowagi integracji społeczeństwa. Zgodnie z wiedzą uzyskaną na podstawie analiz problemów społecznych dotyczących klientów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku określono te problemy, których rozwiązanie jest priorytetowe i wymaga skoncentrowanych, planowych i kierunkowych działań skierowanych na ich wyeliminowanie.

Rodzina dysfunkcyjna:

W obszar oddziaływania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dostają się środowiska dysfunkcyjne. Dysfunkcyjność dotyczy tutaj zachwiania lub niewypełnienia jednej lub wielu funkcji rodziny. Skrajnym przypadkiem rodziny dysfunkcyjnej jest rodzina patologiczna. Rodzina tego typu jest nie tylko dysfunkcyjna, ale wręcz kontestuje istniejące systemy wartości i norm społecznych. Stanowi zagrożenie dla istniejącego układu społecznego z kilku powodów. Po pierwsze dlatego, że jej dorośli członkowie wchodzą w konflikt i odrzucają podstawowe wartości i normy społeczne. Stąd ich naznaczenie społeczne i izolacja. Drugi, nie mniej istotny, powód bezpośredniego zagrożenia dla układu

społecznego to dzieci socjalizowane i wychowywane w tych rodzinach. Dzieciom w takich rodzinach przekazywane są przeważnie normy i wartości, które są przeciwieństwem tych przekazywanych w rodzinach funkcjonalnych czy problemowych. Dzieci ucząc się zachowań dewiacyjnych czy przestępczych, traktują je jako obowiązujące zachowanie, ponieważ wzory te docierają do nich za pośrednictwem rodziców lub najbliższych krewnych. Co więcej, wzory te bardzo często wzmacniane są negatywnymi sankcjami nieformalnymi, wprowadzanymi przez rodzinę patologiczną. Ze względu na negatywne konsekwencje dla życia społecznego rodziny te znajdują się w centrum zainteresowania odpowiednich instytucji specjalistów. Poza pomocą materialną działania wspierające funkcjonowanie dziecka w takiej rodzinie odbywają się:

- wewnątrz rodziny. Działania te mają charakter profilaktyczny, poradniczy oraz terapeutyczny. Realizowane są przez pedagogów, psychologów w ramach poradnictwa specjalistycznego. Udzielenie pomocy dziecku w przypadku zakłócenia funkcjonowania jego rodziny wymaga włączenia dodatkowego wsparcia np. w świetlicy środowiskowej,
- w ramach pomocy dziecku w przypadku wystąpienia konieczności rozdzielenia go od rodziny i umieszczenia np. w rodzinie zastępczej, rodzinnym pogotowiu lub innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Ubóstwo:

W każdym społeczeństwie obok ludzi, którzy są w stanie zaspokoić wszystkie swoje potrzeby, istnieją też ludzie, których nie stać na zaspokojenie nawet najbardziej elementarnych potrzeb. Ubóstwo jest zatem czymś realnym – przybiera różne oblicza – może chodzić o bardzo niskie dochody, złe odżywianie, niski standard mieszkania, brak miejsca do zamieszkania, brak opieki zdrowotnej.

Ubóstwo to zjawisko złożone, posiadające zarówno aspekty ilościowe (np. wskaźnik dochodu uzyskiwanego przez gospodarstwa domowe), jak i jakościowe (np. inne wskaźniki sytuacji materialnej – posiadanie rozmaitych dóbr, dostępność do takich społecznie istotnych wartości, jak: wykształcenie, opieka medyczna, możliwości korzystania z różnych form wypoczynku, rozrywki itp.). Ustalanie linii ubóstwa, a więc osób, które z tego powodu kwalifikują się do uzyskania pomocy z systemu pomocy społecznej, opiera się w zasadzie na oszacowaniu bieżących dochodów danego gospodarstwa czy osoby. Dlatego należy pamiętać, iż używając terminu ubóstwa, jesteśmy w stanie wskazać nie tyle gospodarstwa domowe czy osoby żyjące w sferze ubóstwa, ale żyjące w tzw. strefie niskich dochodów. Ubóstwo jest z reguły dopiero efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów.

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczania się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy tym osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w Ustawie o pomocy społecznej wyznaczanej na podstawie minimum socjalnego.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą, z tytułu ubóstwa:

Rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Liczba osób w rodzinach
2001	895	2551
2002	1058	3015
2003	1145	3246

Bezrobocie:

Światowa Organizacja Zdrowia w swoich raportach wymienia wiele negatywnych konsekwencji bezrobocia. Stwierdzono, że powoduje ono u osób nim dotkniętych obniżenie samooceny, wzrost bezradności, apatii, izolacji społecznej, nadużywanie alkoholu i leków. Sprzyja też popełnianiu czynów karalnych i wywiera niekorzystny wpływ na życie rodzinne. W rodzinach tych wzrasta liczba rozwodów, występują liczne konflikty, stosowana jest przemoc, a cały układ rodzinny ulega zachwianiu. Długotrwałe bezrobocie staje się też przyczyną samobójstw.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą, z tytułu bezrobocia:

Rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Liczba osób w rodzinach
2001	667	1995
2002	674	1979
2003	772	2018

Najliczniejszą grupą wiekową wśród bezrobotnych klientów Ośrodka były osoby w wieku 46-55 lat – stanowiły one 36% ogółu wszystkich klientów bezrobotnych. Prawie równie liczna była grupa osób w wieku 36-45 lat – 30%. Ogółem 71 % bezrobotnych klientów MGOPS w Łasku to grupa osób powyżej 35 roku życia czyli osoby, które znajdowały się w niezwykle trudnej sytuacji, jeśli chodzi o znalezienie zatrudnienia.

Aż 30% wszystkich bezrobotnych klientów albo nigdy nie pracowało, albo pozostawało bez pracy więcej niż 5 lat. Jest to szczególnie trudna dla pracowników socjalnych grupa. Z osobami takimi prowadzenie pracy socjalnej jest bardzo trudne – albo utraciły już nadzieję na znalezienie zatrudnienia, albo na tyle pogodziły się ze swoją sytuacją, iż pracy szukać po prostu nie chcą. Jest to grupa osób, które uzależniły się od pomocy społecznej, traktując zasiłki wypłacane przez MGOPS jako sposób na przeżycie – są to klienci roszczeniowi, którzy nie widzą sensu podejmowania jakiegokolwiek wysiłku w celu wyjścia z trudnej sytuacji, w jakiej się znalazły.

Niepełnosprawność:

We współczesnym świecie niepełnosprawność człowieka uważana jest za szczególnie istotny problem społeczny, a za taki zwykło się przyjmować zjawiska, których rozmiary są duże i powszechne.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikający z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka. Natomiast osoba niepełnosprawna to człowiek nie mogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia, indywidualnego lub społecznego, wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych.

Niepełnosprawność jest jednym z najczęstszych powodów trudnej sytuacji życiowej klientów pomocy społecznej, uprawniającej do uzyskania wsparcia. Z roku na rok rośnie ilość środowisk, w których znajdują się osoby niepełnosprawne.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą, z tytułu niepełnosprawności:

Rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Liczba osób w rodzinach
2001	152	447
2002	160	446
2003	179	452

Starość:

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia się społeczeństw. Dotyczy to również naszego kraju. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej procentowy udział w całości populacji naszego państwa wciąż rośnie. Rodzi to nowe problemy: ludzie starsi znajdują się często w trudnej sytuacji materialnej, łączy się to dodatkowo z problemami zdrowotnymi oraz brakiem ofert spędzania czasu wolnego dla ludzi starszych i samotnych. Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Łasku, korzystają z wielu form pomocy: usługi opiekuńcze, pobyt w placówkach całodziennych, ośrodki wsparcia.

Wzrost zapotrzebowania na pomoc społeczną jest uwarunkowany pogłębiającym się zróżnicowaniem socjalnym na który ma wpływ postępujące ubożenie znacznej części społeczności gminy. Proces ten jest konsekwencją przeobrażeń ustrojowych zachodzących w kraju. Sprzyja on pojawianiu się nowych, pogłębianiu się już istniejących problemów społecznych oraz patologizacji życia rodzinnego.

Największymi i najważniejszymi problemami, które dotyczą pomocy społecznej są: ubóstwo, niepełnosprawność, zaburzenia psychiczne, problemy wychowawczo-opiekuńcze rodziny, bezrobocie, uzależnienia, oraz wzrost liczby osób starszych wśród mieszkańców miasta. Wymienione problemy społeczne często współwystępujące w jednej rodzinie uniemożliwiają jej normalne funkcjonowanie powodując zaburzenia w rozwoju społecznym mieszkańców gminy.

Adekwatność działania pomocy społecznej wymaga zintegrowania systemu, który umożliwi koncentrację sił zaangażowanych w pomoc oraz efektywne wykorzystanie przez nie posiadanych środków finansowych. System ten stworzy również korzystniejsze warunki do wypełniania ustawowego zadania pomocy społecznej jakim jest umożliwienie osobom i rodzinom przewycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać. Aby zmaterializować cel strategiczny pomocy społecznej konieczna jest również współpraca z organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta przyczyni się do społecznej akceptacji wdrożenia strategii rozwiązywania problemów społecznych.

I. ZASADY OGÓLNE

1. Wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Usamodzielnianie rodziny

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności.

Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

3. Zasada pomocniczości:

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych.

Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

II. POMOC ŚRODOWISKOWA

Cel strategiczny:

Wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele szczegółowe:

- zapewnienie podstawowych warunków życia,
- zaspakajanie tych potrzeb rodzin i osób, które nie mogą być zaspakajane samodzielnie,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom lub minimalizowanie wpływu tych czynników (problemów), które nie mogą być usunięte lub zmienione,
- usamodzielnienie poprzez wspomaganie w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności we współpracy z rodziną.

-

Zadania Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku:

- pomoc materialna,
- praca socjalna skierowana na:
  - § rodzinę,
  - § grupę,
  - § środowisko lokalne,
- poradnictwo prawne i psychologiczne,
- konsultacje w sprawach dotyczących uzależnienia od alkoholu.

Pracownicy socjalni dokonują systemowej diagnozy rodziny badając jej możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budują wraz z nią plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej ukierunkowane na rozwiązywanie problemów i usamodzielnienie rodzin z różnymi dysfunkcjami. Ścisłe współpracują ze specjalistami i konsultantami w diagnozie, planowaniu i prowadzeniu pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni tworzą i realizują programy dla grup z konkretnymi problemami, które mają charakter grup wsparcia lub grup samopomocowych przy szerokim wykorzystaniu wolontariatu i zasobów gminy.

Pracownicy socjalni współpracują z działającymi na terenie gminy instytucjami, organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi.

III. WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZNOŚCIĄ LOKALNĄ

Cel strategiczny:

Wzmacnianie zdolności grup i społeczności lokalnych do samodzielnego rozwiązania własnych problemów.

Cele szczegółowe:

- inicjowanie integracji społeczności lokalnych,
- wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych,
- wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy,
- inicjowanie współdziałania pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi,
- włączenie organizacji pozarządowych w system pomocy dotyczącej rozwiązywania problemów społecznych w mieście.

Formy realizacji:

- 1) Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w mieście, w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, Kościół Katolicki i inne kościoły, związki wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
- 2) Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
- 3) Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

IV. SYSTEMOWE PODEJŚCIE DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu doświadczanych trudności.

Cel strategiczny:

Tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych.

Cele szczegółowe:

§ utrzymanie dziecka w rodzinie

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez otwarcie lub wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie rozszerzaniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży,
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej,
- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzeniu i wzmocnieniu funkcji rodziny naturalnej.

Elementy systemu:

A. Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo - wychowawczych

- 1) Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polega na:
  - § diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
  - § diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.

Prowadzenie z rodzinami środowiskowej pracy socjalnej ma na celu pomoc i wsparcie w przezwyciężaniu i niwelowaniu już istniejących deficytów, zaniedbań, problemów, jak również przeciwdziałanie powstawaniu czy pogłębianiu się demoralizacji i patologizacji życia całej rodziny i poszczególnych jej członków, co w rezultacie ma doprowadzić do utrzymania dziecka w jego rodzinie naturalnej.

Praca socjalna prowadzona jest we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności ze szkołami, placówkami służby zdrowia, sądami.

Głównym elementem pracy socjalnej z dziećmi i młodzieżą jest sporządzanie indywidualnego programu usamodzielnienia obejmującego planowanie działań niezbędnych do życiowego usamodzielnienia w sferze:

- § kontaktów z rodziną i środowiskiem,
- § pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń, w tym uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego,

- § wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej,
  - § kwalifikacji zawodowych i podjęcia zatrudnienia,
  - § odpowiednich warunków mieszkaniowych.
- 2) Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i dla młodzieży obejmuje diagnozowanie problemów rodzin oraz ich zasobów i barier poprzez indywidualny kontakt, spotkania grupowe oraz udzielanie wsparcia, pomocy psychologicznej i pedagogicznej.
- Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin i grup młodzieżowych obejmuje treningi umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. Ma ono na celu wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, los dzieci, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz zmianę stylu wychowania dzieci i zwrócenie uwagi na ich indywidualne potrzeby i umiejętności w poszczególnych okresach rozwojowych, dostarczanie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodziców, a także w stosunku do młodzieży wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz wzrost motywacji do podjęcia pracy, naukę budowania celów życiowych poprzez spożytkowanie własnych zasobów.
- 3) Lokalna sieć świetlic środowiskowych oferuje pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: udzielenie schronienia, dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
- Świetlice o formule socjoterapeutycznej mają ponadto za zadanie udzielenie doraźnej pomocy terapeutycznej dziecku oraz w formie pracy socjalnej – jego rodzinie. Głównym celem powyższych oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu przy jednoczesnym wsparciu rodziny w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego.

B. Całodobowa opieka nad dzieckiem– formy prorodzinne i instytucjonalne

- 1) Rodziny zastępcze, w tym rodziny zastępcze o charakterze terapeutycznym, są jedną z form opieki zastępczej o charakterze prorodzinnym. Zapewniają one dzieciom opiekę i wychowanie, w sytuacji gdy z różnych przyczyn funkcji tej nie mogą sprawować rodzice naturalni.
- 2) Rodzinne Domy Dziecka tworzą jedną, wielodzietną rodzinę dla dzieci, które nie mogą być umieszczone w rodzinie zastępczej lub przysposabiającej. Wychowując dzieci w różnym wieku, rodzinny dom dziecka umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu. Rodzinny dom dziecka gwarantuje opiekę i wychowanie dzieci oraz ich rozwój psychofizyczny i społeczny w warunkach najbardziej zbliżonych do warunków rodzinnych.

- 3) Pogotowie Opiekuńcze zapewnia dzieciom, w szczególności z zaburzeniami zachowania oraz niedostosowanym społecznie lub przejawiającym cechy demoralizacji pozbawionym opieki rodziców, znajdującym się w sytuacjach kryzysowych doraźną opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny lub zapewnienia opieki w innej formie docelowej, zgodnej z diagnozą dziecka,
- 4) Domy Dziecka zapewniają opiekę i wychowanie dzieciom, którym nie można zapewnić opieki w formach prorodzinnych z uwagi na zdiagnozowane specyficzne problemy, przejawiające się w postaci zaburzeń zachowania. Prowadzą zajęcia korekcyjne i kompensacyjne, rekompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym oraz przygotowujące do życia społecznego oraz pracę socjalną z rodzinami dzieci.

1. SYSTEM OPIEKI NAD OSOBAMI STARSZYMI I NIEPEŁNOSPRAWNYMI

Problem:

Zapewnienie opieki osobom terminalnie chorym, starszym i niepełnosprawnym niezdolnym do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Cel strategiczny:

Utrzymanie osób terminalnie chorych, starszych i niepełnosprawnych jak najdłużej w środowisku zamieszkania lub zapewnienie opieki.

Cele szczegółowe:

- § zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy, aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym,
- § usprawnianie osób starszych, niepełnosprawnych
- § aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy,
- § promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
- § budowanie lokalnych sieci wsparcia, w tym poprzez hospicja

Elementy systemu:

A. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania

1) Praca socjalna

Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających na celu:

- ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej,
- inicjowanie kontaktów rodzinnych, podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług,
- zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej,
- uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki,
- skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

2) Usługi opiekuńcze – obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

- 3) Sieć lokalnych klubów dla osób starszych mających za zadanie aktywizację społeczności lokalnych, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno – społecznych i rekreacyjnych.

B. Zapewnienie całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych

W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo–lecniczych lub w domach pomocy społecznej.

Domy pomocy społecznej, świadczą na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb oraz umożliwiają korzystanie ze świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

2. SYSTEM POMOCY OSOBOM ZABURZONYM PSYCHICZNIE I ICH RODZINOM

Problem:

Trudności funkcjonowania w rodzinie i środowisku osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel strategiczny:

Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele szczegółowe:

- § usprawnienie do funkcjonowania w społeczeństwie, m.in. poprzez nabycie różnych umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania,
- § udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i terapeutyczno-edukacyjnego zarówno osobom chorym, jak i ich rodzinom,
- § zapewnienie opieki w środowisku osobom wymagającym takiej pomocy,
- § przygotowanie osób mających szansę na rynku pracy, do podjęcia zatrudnienia,
- § budowanie lokalnych sieci oparcia społecznego.

Elementy systemu:

- 1) Praca socjalna skierowana na rozeznanie problemów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do poddania się badaniom diagnostycznym w poradniach zdrowia psychicznego, a w razie potrzeby leczeniu, wspieranie osoby i rodziny oraz pomoc we wzmacnianiu lub odzyskaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Współpraca z zakładami psychiatrycznymi opieki zdrowotnej, sądami i innymi instytucjami, organizacjami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 2) Poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin w zakresie zdrowia psychicznego dla mieszkańców miasta, zarówno dla chorych jak i ich rodzin. Poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin prowadzone jest przez konsultantów ds. zaburzeń psychicznych - psychologów, lekarzy psychiatrów, pracowników socjalnych.
- 3) Specjalistyczne usługi opiekuńcze i opiekuńczo-medyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających ze schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi specjalistyczne stanowią odpowiednik usług opiekuńczych i opiekuńczo-medycznych, przy czym świadczone są dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a zatem wymagają odpowiedniego (specjalistycznego) przygotowania opiekunek.
- 4) Środowiskowy dom samopomocy, dostosowany do rodzaju zaburzeń, ośrodek wsparcia będący środowiskową formą pomocy półstacjonarnej, służącą utrzymaniu osób z zaburzeniami psychicznymi w ich środowisku. Celem ŚDS jest rehabilitacja społeczna, budowanie sieci oparcia społecznego poprzez współpracę z organizacjami społecznymi, instytucjami, pracodawcami i środowiskiem lokalnym oraz pomoc rodzinom podopiecznych.

3. SYSTEM POMOCY BEZDOMNYM

Problem:

Marginalizacja społeczna osób bezdomnych.

Cel strategiczny:

Reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem.

Cele szczegółowe:

- § rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstawania bezdomności,
- § uzyskanie prawa przez osoby bezdomne do lokali mieszkalnych,
- § nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku,
- § odtworzenie, w możliwym zakresie, zerwanych więzi rodzinnych.

Elementy systemu:

- 1) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku
  - działania interwencyjne wśród osób bezdomnych, przebywających poza ośrodkami wsparcia,
  - intensywna praca socjalna z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania ich indywidualnych problemów, w szczególności w zakresie uzyskania prawa do lokali mieszkalnych,
  - pomoc materialna.

- 2) Trójstopniowy program wychodzenia z bezdomności:

I etap – zapewnienie schronienia i innych potrzeb na elementarnym poziomie w Noclegowni lub Schronisku.

II etap – Ustalenie Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności

III etap – Intensywna praca socjalna mająca na celu pomoc w rozwiązywaniu najpoważniejszych problemów życiowych, w nabywaniu różnych umiejętności życiowych i społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania.

Wspieranie osób/rodzin po ich powrocie do środowiska, monitorowanie ich funkcjonowania aż do czasu uzyskania pełnej lub częściowej samodzielności.

4. SYSTEM WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Problem:

Trudności i bariery uczestniczenia osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Cel strategiczny:

Rehabilitacja lecznicza i społeczna osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

- § podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez:
  - wczesną interwencję dzieci do 7 roku życia
  - kompleksową rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności
- § wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych,
- § wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- § likwidacja barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- § wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności, w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym,
- § kształtowanie w społecznościach lokalnych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi,
- § przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Elementy systemu:

- 1) Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających na celu:
  - ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej,
  - korzystanie z przysługujących osobom niepełnosprawnym ulg i uprawnień,
  - pomoc w nawiązywaniu kontaktów z placówkami specjalistycznymi, świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych,
  - pomoc w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia.
- 2) Poradnictwo specjalistyczne. Udzielanie porad dotyczących:
  - możliwości ustalania niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności,
  - rodzajów ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym,
  - możliwości uzyskania dofinansowania do różnych form rehabilitacji społecznej i rehabilitacji zawodowej,
  - możliwości uzyskania świadczeń z pomocy społecznej przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych,
  - pomocy w nawiązaniu kontaktu z odpowiednią organizacją pozarządową, placówką specjalistyczną, instytucją itp.
- 3) Warsztat Terapii Zajęciowej o profilu dostosowanym do rodzaju niepełnosprawności, rozumiany jako wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka, stwarzająca osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem

uniemożliwiającym podjęcie pracy, możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową.

- 4) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.
- 5) Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- 6) Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
- 7) Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, w komunikowaniu się i technicznych.
- 8) Dofinansowanie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów służących rehabilitacji.

5. POMOC RODZINIE W KRYZYSIE I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Problem:

Sytuacje kryzysowe i zjawisko przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny:

Przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- § zapobieganie oraz powstrzymanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- § zapewnienie bezpieczeństwa ofierze i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocowych,
- § wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy oraz zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny,
- § przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy.

Formy realizacji

- 1) Praca socjalna z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem przemocy polega na wczesnym diagnozowaniu symptomów występowania problemu przemocy w rodzinie oraz udzielaniu środowiskowej pomocy interwencyjnej nakierowanej na zapewnienie bezpieczeństwa, powstrzymanie kryzysu i zjawiska przemocy w rodzinie.
- 2) Interwencyjny Zespół Interdyscyplinarny, w skład którego wchodzi przedstawiciele: Policji, Sądu, Prokuratury, organizacji pozarządowych, parafii, Punktu Konsultacyjnego Dla Rodzin i pracownicy socjalni. Współpraca polega na zespołowym przygotowaniu interwencji w sytuacji uzyskania informacji o przemocy w rodzinie, a szczególnie przemocy wobec dzieci oraz wspólnych spotkaniach roboczych w celu ustalenia planu pracy z rodziną.
- 3) Punkt Konsultacyjny dla Rodzin udziela pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych i rodzinom z problemem przemocy – ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka, pomoc skierowana jest do osób doznających przemocy (ofiary przemocy) jak i osób stosujących przemoc (sprawcy przemocy). Ofiarom przemocy świadczona jest pomoc w prowadzeniu spraw sądowych. Z rodzinami prowadzona jest systematyczna praca w oparciu o indywidualny plan pomocy socjalnej i psychologicznej. Obejmuje ona indywidualne poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, grupowe formy poradnictwa oraz wizyty w środowisku. Grupowe formy pomocy dla osób dotkniętych doświadczeniem przemocy polegają na prowadzeniu grup wsparcia o charakterze psychoedukacyjnym. Do Punktu należy ponadto działania o charakterze edukacyjno – informacyjnym skierowane do mieszkańców miasta i gminy Łask w zakresie zjawiska przemocy oraz jego prawnych konsekwencji.

6. POMOC RODZINIE Z PROBLEMEM BEZROBOCIA

Problem:

Bezrobocie powodujące nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Cel strategiczny:

Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- § przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy,
- § niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- § zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- § uzyskanie kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- § readaptacja do środowiska pracy w przypadku długotrwale bezrobotnych.

Formy realizacji:

- 1) Praca socjalna. Zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia dokonuje się przez odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy, pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, kontakt z doradcą zawodowym, motywowanie do podjęcia nauki, uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia.
Pracownicy socjalni, prowadząc pracę socjalną z bezrobotnymi, ściśle współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy oraz instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze zatrudnienia, bezrobocia oraz pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.
Pracownicy socjalni inicjują i wspierają środowiskowe formy wsparcia dla bezrobotnych.
- 2) Poradnictwo specjalistyczne ma na celu eliminowanie negatywnych następstw bezrobocia długookresowego. Dokonuje się głównie przez udzielanie wsparcia psychicznego, umożliwienie korzystania z pomocy specjalistycznej, poprawę relacji rodzinnych, udział w grupach wsparcia i grupach samopomocowych, zmianę sposobów funkcjonowania w środowisku społecznym.
- 3) Warsztaty readaptacyjne są specyficzną formą pomocy dla osób długotrwale pozostających bez pracy, zniechęconych bezskutecznym poszukiwaniem pracy, u których występują negatywne skutki pozostawania bez pracy. Istotą warsztatów jest ponowne wdrożenie osób bezrobotnych do środowiska pracy, nabycie umiejętności funkcjonowania w warunkach pracy.
Warsztaty readaptacyjne integrują oddziaływania na bezrobotnego poprzez zatrudnianie na stanowisku pracy na czas określony oraz obejmowanie zajęciami o charakterze motywacyjnym i aktywizującym. Formuła zajęć ma umożliwić uczestnikom zajęć wzrost aktywności w obszarze poszukiwania pracy, wyzwolenie się z bierności i uzyskanie narzędzi do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami wynikającymi z pozostawania bez pracy.

7. POMOC W UTRZYMANIU MIESZKANIA

Problem:

Występowanie zaległości w opłatach mieszkaniowych.

Cel strategiczny:

Zapobieganie eksmisjom i bezdomności.

Cele szczegółowe:

- § pomoc osobom, rodzinom najuboższym w przezwycięzeniu jej trudnej sytuacji życiowej w związku z powstałym zadłużeniem za używanie lokali mieszkalnych,
- § utrzymanie rodzin w środowisku ich zamieszkania,
- § zapobieganie bezdomności, której konsekwencją bywa najczęściej rozpad więzi rodzinnej oraz pogłębianie się patologii społecznej,
- § wzrost poczucia bezpieczeństwa rodziny.

Formy realizacji:

- 1) Praca socjalna pomaga rozwiązywać problem mieszkaniowy poprzez:
  - pomoc w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego,
  - trening umiejętności społecznych dotyczących regularnego uiszczania opłat mieszkaniowych,
  - wsparcie osób wymagających szczególnej opieki w regulowaniu opłat mieszkaniowych,
  - wnioskowanie do administratorów mieszkań o umorzenie części lub całości zadłużeń w wydatkach mieszkaniowych, w szczególności odsetek od zaległości,
  - pomoc w uregulowaniu stanu prawnego lokalu -uzyskanie tytułu prawnego,
  - inicjowanie powstawania grup samopomocowych dotyczących rozwiązywania problemu mieszkaniowego.

8. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWNIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Problem:

Zjawisko nadużywania alkoholu oraz innych środków uzależniających rodzące szereg problemów społecznych.

Cele strategiczne:

- promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających, stylu życia,
- zmniejszanie rozmiaru aktualnie istniejących problemów alkoholowych,
- zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych, wynikających z używania środków uzależniających, zwłaszcza przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe:

- § Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- § Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie.

Formy realizacji:

- 1) organizowanie grup terapeutycznych oraz wspomaganie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin,
- 2) wspieranie działalności punktów informacyjno - konsultacyjnych z zakresu problemów alkoholowych oraz stowarzyszeń abstynenckich i trzeźwościowych,
- 3) szkolenia w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie w interdyscyplinarnych grupach zawodowych stykających się z takimi problemami,
- 4) prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci oraz klubów profilaktycznych dla młodzieży oraz zlecenie ich prowadzenia organizacjom pozarządowym,
- 5) organizowanie szkoleń lub konferencji dotyczących przemocy w rodzinie,
- 6) realizacja środowiskowych programów profilaktycznych, wg następujących założeń merytorycznych:
  - prowadzone w formie zajęć pozalekcyjnych z wykorzystaniem różnych form oddziaływań o charakterze sportowym, kulturalnym, zajęć wyrównawczych, w połączeniu z oddziaływaniami o charakterze psychologiczno – pedagogicznym i edukacyjno- informacyjnym z zakresu profilaktyki uzależnień,
  - adresowane w pierwszej kolejności do dzieci zaniedbanych wychowawczo i zmierzające do nawiązywania współpracy z rodzicami,
  - realizowane przez współpracujące ze sobą instytucje (np. szkoły, MGOPS, Kluby Sportowe, OSiR, organizacje pozarządowe, poradnie psychologiczno – pedagogiczne),

- koordynowane przez osoby posiadające kwalifikacje dotyczące pracy psychoprofilaktycznej z dziećmi,
- 7) prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie używania substancji psychoaktywnych a zwłaszcza alkoholu,

Szczegółowy zakres rozwiązań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określa „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” uchwalony odrębną Uchwałą Rady Miejskiej.

V. System wdrażania, monitorowania oraz oceny realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Praca nad strategią jest zadaniem ciągłym i otwartym ze względu na zmieniającą się rzeczywistość społeczną. Opracowany dokument stanowi tylko jeden z etapów procesu budowania i wdrożenia systemu rozwiązywania problemów społecznych.

W ramach dalszych prac Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku będzie monitorował realizację strategii odnosząc się do zmieniających uwarunkowań społeczno- ekonomicznych.

Sformułowane cele kierunkowe i szczegółowe odnoszą się do poszczególnych obszarów działania i konkretyzują ich wizję.

Do wygenerowania tych celów posłużyła analiza SWOT określająca silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia obszarów biorących udział w budowie strategii.

MOCNE STRONY:

- istniejący samorządowy system zarządzania sferą społeczną;
- istniejąca sieć placówek działających na rzecz bezpieczeństwa społecznego (w systemie pomocy socjalnej, edukacji, służby zdrowia);
- oferta edukacyjna placówek publicznych dostępna na wszystkich poziomach nauczania;
- duży zasób instytucji kulturalnych;
- wykwalifikowana kadra pracowników działających na polu pomocy społecznej;
- wdrażane programy i projekty ukierunkowane na rozwiązywanie problemów klientów.

SŁABE STRONY:

- niedostateczny system opieki dla ludzi starszych;
- wysoki poziom długookresowego bezrobocia;
- brak spójnego systemu informacji i rozwiązywania problemów społecznych na poziomie gminy;
- narastający problem uzależnień wśród młodzieży i dorosłych;
- brak rozwiązań systemowych dla osób bezdomnych;
- niewystarczający zasób mieszkań socjalnych;
- niedostateczna realizacja profilaktyki zdrowotnej i słaba dostępność do usług medycznych;
- niewystarczająca profilaktyka w zakresie zdiagnozowanych problemów społecznych;
- rosnąca przemoc w rodzinie i szkole;
- ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży;

SZANSE:

- rosnąca świadomość społeczna przejawiająca się w artykułowaniu potrzeb;
- wzrost poziomu wykształcenia wśród społeczeństwa;
- możliwość finansowania organizacji pozarządowych działających na polu pomocy społecznej;
- rosnąca liczba podmiotów gospodarczych.

ZAGROŻENIA:

- starzenie się społeczności gminy wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji;
- rosnące bezrobocie oraz proces ubożenia mieszkańców;
- pogłębiające się zróżnicowanie socjalne grup społecznych;
- zagrożenie bezdomnością;
- duże zaległości w opłatach za mieszkania;
- pogłębiający się kryzys rodziny;

Przedstawiona gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, obejmuje teren gminy Łask, w których uczestniczyć będą mieszkańcy, instytucje i organizacje. Cele i zadania realizowane będą przy współpracy społeczności lokalnej oraz niektórych organizacji.

Realizacja zadań odbywać się będzie w ciągu najbliższych lat, a ich powodzenie zależy od ścisłej współpracy tych podmiotów, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku przeznaczą na realizację działań środki własne, a ponadto ubiegać się będą o dofinansowanie z innych źródeł. Skuteczność realizacji zadań gwarantują określone warunki, a mianowicie :

- konsekwentne wdrażanie w życie zaplanowanych zadań;
- działania na rzecz pozyskania dodatkowych środków z innych źródeł niż budżet samorządów;
- uświadomienie społeczności lokalnej znaczenia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć;
- upowszechnianie celów i zadań wśród mieszkańców gminy.